

Végül Zachar József egyleti tagnak a közgyűlés által a választmányhoz további intézkedés megtétele végett áttett s a községi erdők pusztítását tárgyazó tudósítására nézve a tárgy fontosságánál fogva elhatároztatik, hogy az a nmélt. magy. kir. helytartótanácshoz felterjesztetvén, az egyesület a közölt tudósítás valóságának megvizsgálataása iránt intézzen kérést valamint azért is, hogy ha annak igazsága bebizonyulna, a visszaélések megszüntetését elrendelni méltóztatnék.

Jelen jegyzőkönyv hitelesítésével elnök ő méltóságán kívül Szathmáry Károly és Divald Adolf urak bizatnak meg.

Hitelesítésül : Gróf *Keglevich Béla.*

Divald Adolf.

Szathmáry Károly.

A keszthelyi országos gazdaszati tanintézet.

Ő cs. kir. Apost. Felsége f. hó 11-én kelt legfelsőbb elhatározásával a keszthelyi országos gazdaszati felsőbb tanintézetnél az általános földmivelési és műszaki vegytanra új tanszéknek 1200 frt. évi fizetéssel leendő felállítását legkegyelmesebben megengedni, ellenben az ottani erdészettani tanítósegédi állomás betöltésének mellőzését elrendelni és jóváhagyni méltóztatott, hogy ezen eljárás az épen szervezés alatti debreczeni gazdaszati felsőbb tanintézetnél is alkalmaztassék.

Ezen vegytani tanszék felállítása s az erdészettani tanszéknek közelebb történt betöltése által az eddig hiányzott tanerők már annyira kiegészítvék, hogy immár mi sem gátolja azt, hogy a nevezett tanintézet fölállítását s szervezését elrendelő 1864. évi junius 3-án kelt legfelsőbb elhatározással helybenhagyott eredeti tantervnek az intézet nagy horderejű föladatahoz és állásához képest, a jelenkor kívánalmaihoz mért rendszeres kifejlesztése is eszközzésbe vétessék, s azon fogyatkozások mielőbb orvosoltassanak, melyek a mult évben jóváhagyott ideiglenes tanterv körül tapasztaltattak.

A kérdéses tantervre nézve t. i. kitünt, hogy az, főleg a tan-tárgyak okszerű felosztása és csoportosítása, és az előadási órák számának meghatározása tekintetében, az oktatási kívánalmaknak teljes mértékben legalább meg nem felel, s e tekintetben különösen a következő észrevételek merültek föl:

A természettannak legalább fontosabb főrészei is előadandók lévén, azért az első félévben a természettan, az általános géptan és az éghajlattan előadása hetenkint összesen 3 órában egyfelől csekély, másfelől pedig a gép és éghajlattani előadásoknak a természettaniaktól elkülönítése is ajánlatosnak mutatkozik; az általános géptan inkább a gazdasági géptannal köttethetik össze úgy, hogy amaz ez utóbbinak bizonyos részben bevezetés gyanánt szolgáljon; más-

részt pedig az éghajlattal is a talajisméből előadásokkal benső összefüggésbe inkább hozhatók.

Épen úgy kívánatos, hogy az általános vegytanból is hetenkint 3 óránál több előadás tartassék; kívánatos ez nemcsak azért, mivel ezen tudományban — melynek a mezei gazda előtt nagy jelentősége van, — mindazon tanulók, kik a reaktanodát teljesen el nem végezték, fölöttébb elégtelen jártassággal szoktak birni, de azon okból is, mivel a vegytani tanszék fölállításával, az általános vegyészeten kívül, a földművelési és iparműszaki vegytan is — hová tudvalevőleg a cukor-, keményítő-, szesz-, eczet-, ser-, olajgyártás s több efféle, a gazdasággal közel viszonyban álló iparágak készitési tana tartozik, — már most inkább műveltethetvén, az általános vegytan ismerete a további részletes vegyészeten könnyebb megértésére alapföltételül szolgál.

Ugyanazon okokból kívántatik, miszerint a második félévben a földművelési vegytan előadására is, ezen tudománynak naponta növekedő terjedésénél s eléggé nagyra nem becsülhető gazdasági horderejénél fogva, hetenkint egy órával szintén több idő szenteltessék. Továbbá a növények boncz- és élettana sem látszik hetenkint egy-órás előadás által eléggé képviselve lenni. Ellenben elegendőnek mutatkozik, ha a nemzetgazdaságot — mely nagyfontosságú tudomány megértése már különben is magasabb fokú szellemi érettséget követel — csak a második évfolyamban adatik elő hetenkint egy óraszámának megtoldásával. Általán oktatási szempontból sürgetve ajánltatik azon elvnek szem előtt tartása, hogy hasonnemű tantárgyak együttesen hallgattassanak, mi által a tantárgyak száma is kevesbithető leend.

Végül a növendékek készülségi fokának összefüggése mellett még az is szükségesnek mutatkozott, hogy mindazon tanulók, kik a reaktanodai vagy gymnasiumi tanfolyamot egészen el nem végezték, a mennyiség- és számtanból ezen gazdasági felsőbb tanintézetben is kellőleg kiképeztesse; a reaktanodát vagy gymnasiumot végzettek ezen tanok hallgatása alól fölmenthetők lévén. — Az ekként előrebocsátottakhoz képest átídomitandó tanterv a nemzetgazdasági tanintézet első és második évi tanfolyamára következőleg találtatott megállapítandóknak:

Az első, azaz téli félévben: Mennyiség és betűszám és számvevőtan 4 óra, mértan 3 óra, mértani rajzolás 2 óra, természettan 4 óra, általános vegytan, ásványtan és földisme 6 óra, éghajlattal és talajisme 3 óra, növényi boncz- és élettan 2 óra, házi állatok boncz- és élettana 4 óra, gyapjúszele 1 óra, összesen 29 óra hetenkint.

A második, azaz nyári félévben: Gyakorlati mértan hetenkint 3 óra, mértani rajzolás 2, általános és gazdasági géptan 5, fűvészet 2, általános és különleges növénytenyésztés 5, általános állat- és juhtenyésztés 4, földművelési vegytan 5; összesen 28 óra.

A harmadik, azaz téli félévben: Iparműtan (Technologie) 3 óra, üzlettan 4, építészettan 2, állat- (szarvasmarha-tenyésztés) 3, erdő-

gazdászattan 3, szőlőmivelés (borászat) 2, növénytenyésztés (folytatása) 2, nemzetgazdaságot 3, számviteltan 2, összesen 24 óra.

A negyedik, azaz nyári félévben : gazdasági üzlettan 3, építészettan 2, iparműtan (Technologie) 3, állattenyésztés (ló és kisebb háziállatok) 4, állatgyógyászattan 4, kertészettan 3, erdészeti tudományok 4 ; összesen 23 óra.

A fönnebbi tanterv óraszámában a gyakorlati utmutatások és kísérletekre a műteremben, vagy künn a szabadban, vagy máshol fordítandó idő a fönnebbi tervben nem foglaltatik, mert az ez utóbbiakra fordítandó idő kellő meghatározása s beosztása a tanártestületre van bízva. Egyébiránt megjegyeztetett, hogy valamint minden tanintézetben általában, úgy a keszthelyi új gazdasági főtanodánál épen az oktatási érdekek követelik, hogy a fölvétetni kívánt ifjak, a mennyire csak lehetséges, egyenlő érettségi fokon álljanak, — végzetlen nehézséggel járván, ha a tanítóknak egymástól föltöbb eltérő képzettségű ifjak oktatásával kell fáradozniok ; ugyanezért az intézet igazgatósága oly utasítással fog elláttatni, hogy a tanulók fölvétele körül az intézet eredeti szervezetében megállapított fölvételi föltételek szorgos megtartása mellett folyvást a megkívántatott ovatossággal és évről évre fokozandó szigorral járjon el, mi által az intézet hitele és tekintélye csak emeltetni fog. Végül még oda utasított az országos kormányzék, hogy szem előtt tartva az 1864. évi, jun. 3-án kelt határozattal legk. helybenhagyott általános tantervben megállapított 3 évi tanfolyamot, a mennyiben ez már a jövő évben megnyitandó léssen, az annak tantervére vonatkozó javaslatait a fönnebbi tantervvel összhangzásban s figyelemmel ez eredeti tanterv illető pontjaira, a m. k. udvari kanczelláriához idejekorán fölterjessze.

V e g y e s e k.

Magyar orvosok és természetvizsgálók gyűlése.

A magyar orvosok és természetvizsgálók jövő évi vándorgyűlése Rimaszombaton, szeptember havában lesz. A nemzetközi orvosi gyűlekezet Párisban augusztus havában menvén végbe, az illető orvosoknak alkalmok nyílik, mind a két gyűlekezetben részt vehetni. Kívánjuk, hogy főleg a rimaszombati gyűlés ne maradjon el és még annak megtörténte előtt minél több magyar orvos vegyen részt a párisi nemzetközi orvosgyűlekezetben.

Egy új gabnapusztító rovar fedeztetett fel Némethon több vidékén, mely a növények gyökereiben fészkel és leginkább a burgonya után következő buzavetésekét rongálja. Ezen ellenség egy